

'החכם נהנה בעת לימודו במה שמקיים מצות בוראו אף שעדיין לא ידע, וחוזר תמיד ומוצא בו טעם. אבל הכסיל אינו נהנה עד שיסיים הספר ואין וממהר לסיימו וע"כ אין בו סימן ברכה'. (אבן שלמה פרק ח אות ד)

'מה שאמרו כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת הענין כי כשיש בו יראת חטא אז הוא מחפש בלימודו לידע את הדרך ילך בה וטבע האדם כשמוצא דבר שחיפש ביגיעה רבה הוא חביב עליו מאד ושמור בזכרונו, אבל מי שאין בו יראת חטא אף שלומד כמה פעמים אינו מוצא כי אינו חביב בעיניו, ומילתא דלא רמיא עליה דאיניש לאו אדעתיה'. (שם אות ח)



### מכתב קודש מרבה"ג מאור הגולה רבינו חיים מוולאזין זצ"ל

'אל נכדי שיחי'.

דין הנין לי וחדאי נפשי מפלפולך, ומחמת כי ת"ת הוא מהדברים הצריכים חיזוק, לא מנעתי מלחזוק אותך ולזרו למזורו שתזדרזו ללמוד בזריזות וחשק גדול, כי מה שלומדים בעצלות כל היום יכולים ללמוד בזריזות בכמה שעות, והגיון לבך יהי תמיד בד"ת, גם בעת האוכל ועל משכבך רעיוניך יהי בד"ת, ותלמודך יהי בד"ת שיהיו ד"ת שנונים בפיו, ורק לדקדק בישוב הדעת בפעם אחד ועיי"ז תזכור אי"ה, וגם אשר יקשה בפעם ראשון, יתורץ בפעם האחרון. בעת חזירתך בדיוק.

וגם העיקר לאחוז בסברא הישרה, ואשר אינה ישרה לאמיתה של תורה גם אם מחודדת אותה תרחק. וכד דייקת שפיר, תשכח שכל גדולי הראשונים והאחרונים ז"ל לא נשתבחו אלא בסברא ישרה, כל הישר בסברא גדול מחבירו. וחלילה חלילה שלא להשיב בקינטור לשום אדם בפלפול גם אם הסברא לא אכשר בעיניך, כי אין דעות בני אדם דומים זה לזה, וכך היה מידת בית הלל שהיו שונים גם דברי חבריהם.

ולחמותך ולנות ביתך תחלוק כבוד כראוי להם ושלא להכניס שום קפידה בלבך על שום אדם, ואצ"ל שלא להשיב בקפדנות לשום אדם, ועיי"י מדת סבלנות משיג האדם רצונו יותר ויותר מעיי כל תקיפות שבעולם, ודרך כלל להיות נוח לבריות ושלא להרבות שיחה עם כל האדם, אך להקדים שלום ולהשיב בנחת לכל האדם ושלא להתיהר נגד שום אדם בשום דבר, כי זולת אשר בעת גבהות הלב נקרא האדם תועבה ובמה, כי לא נתקבל מאן דיהיר.

יצילנו ה' ממנה ומקצתה ונוכה להיות דבוק בעול תורתו ועבודתו לשמה'.